

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

Олексій Кресін,

доктор юридичних наук, член-кореспондент
Міжнародної академії порівняльного права,
завідувач Центру порівняльного правознавства
Інституту держави і права ім. В. М. Корецького
Національної академії наук України
<https://doi.org/10.37374/2019-36-22>

Мудрість порівняльного правознавства

19 грудня в Інституті держави і права ім. В. М. Корецького НАН України відбулося святкування ювілею іноземного члена Національної академії наук України та Національної академії правових наук України, професора Університету штату Пенсільванія Уільяма Елліотта Батлера, а також презентації нових книг за його участю – «Мудрість порівняльного правознавства» і «Миротворчі операції в Україні» (англійською мовою).

У заході взяли участь близько 90 вчених – юристів і політологів з наукових інституцій та університетів Києва та інших міст. З вітаннями виступили директор Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України академік НАН України Юрій Шемшученко, директор Київського регіонального центру і віце-президент Національної академії правових наук України академік НАПрН Наталія Кузнецова, головний редактор журналу «Право України» Олександр Святоцький, президент Української асоціації міжнародного права професор Ольга Буткевич та інші відомі вчені.

Знаком визнання заслуг професора У. Батлера стало його урочисте нагородження під час заходу золотою медаллю Національної академії наук України «За наукові досягнення».

Професор Уільям Елліотт Батлер є видатним американським та англійським ученим, фахівцем з міжнародного та міжнародного приватного права, порівняльного правознавства, права ЄСРП та пострадянських держав.

Він народився у 1939 р. у м. Міннеаполіс (США). Закінчив Американський університет, Університет ім. Джона Хопкінса та Гарвардський університет. Здобув наукові ступені доктора філософії у галузі права (1970 р.) і доктора юридичних наук (1979 р.). Працював науковим співробітником Центру зовнішньої політики Університету ім. Джона Хопкінса та юридичного факультету Гарвардського університету, викладачем Католицького університету Америки, професором порівняльного права та деканом Школи права Університетського коледжу Лондона, Лондонського університету. З

2005 р. є професором права та міжнародних відносин Школи права ім. Дікінсона Університету штату Пенсільванія. Викладав у багатьох інших університетах різних країн.

Уільям Батлер виступав як консультант і експерт щодо радянського права і права пострадянських держав у англійських і американських судах, трибуналах і міжнародних арбітражних судах, міжнародних урядових та неурядових організаціях, консультантом Всесвітнього банку, Канцелярії радника з юридичних питань Державного департаменту США, Міністерства юстиції США, Міністерства охорони здоров'я і соціальних гарантій Великої Британії, Департаменту міжнародного розвитку Великої Британії, Президента і прем'єр-міністра Литви, Верховної Ради Білорусі, Міністерства юстиції Узбекистану, МЗС Азербайджану. У.Е. Батлер є членом колегії адвокатів Верховного Суду США (з 1970 р.), працював у міжнародних юридичних компаніях у Лондоні, Алмати, Ташкенті та ін.

Уільям Батлер був головним редактором журналів "Harvard International Law Journal", "Soviet Statutes and Decisions", «Yearbook on socialist legal systems», «East European and Russian Yearbook of International and Comparative Law», є засновником і головним редактором журналу «The Journal of

Comparative Law». Він є автором понад 1500 наукових праць, упорядником, відповідальним редактором численних видань, переклав понад 2500 нормативно-правових актів та судових рішень СРСР та радянських республік, України, Російської Федерації, Білорусі, Таджикистану, Узбекистану, Казахстану, Литви, Латвії, Естонії та ін. Серед них низка кодексів і законів України. Масив

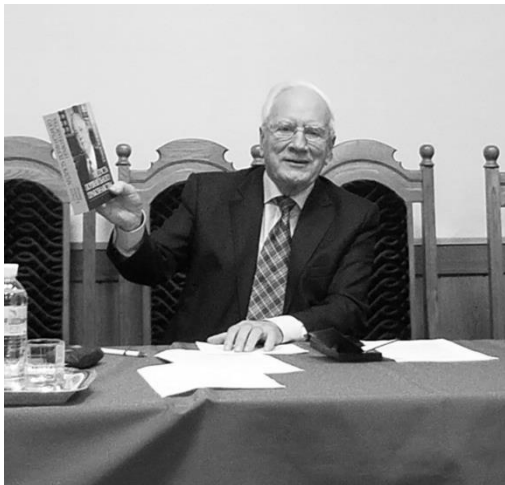

українського законодавства, перекладений ним, є найбільшим в історії, що коли-небудь перекладався англійською мовою. Також переклав англійською мовою праці з міжнародного права та порівняльного право-

знавства багатьох українських учених минулого і сучасності.

Уільям Батлер є іноземним членом Національної академії наук України (1992 р.) та Національної академії правових наук України (2013 р.), членом-кореспондентом Міжнародної академії порівняльного права (1983 р.), членом Американського інституту права (2009 р.), Комітету Центральної і Внутрішньої Азії при Британській Академії (2003 р.) та ін.

На думку У. Батлера, реальне, позитивне право є множинним у своїх різнотипових системах та взаємодіях і тому саме порівняльне правознавство дає найкращі можливості для його пізнання й узагальнення з метою розуміння основ пра-

ва. Тому він вважає порівняльне правознавство найважливішою серед юридичних наук і «найкориснішим предметом, якому студент може навчатися», хоча називає його також світоглядним ракурсом, «аналітичною призмою», сферою досліджень, комплексом знань, сферою діяльності й, зрештою, інструментом будь-якої юридичної діяльності.

Все це, на його думку, є границями застосування порівняльного методу, але дисципліною порівняльне правознавство стає через дослідження множинних правових явищ, множини правових систем за допомогою комплексу методів: «В рамках такого підходу множинність правових явищ, а не застосування правового методу є вирішальним чинником; і порівняльно-правове дослідження буде передбачати, але не обов'язково обмежуватися застосуванням порів-

няльного методу». Тому залежно від розвитку світоглядних орієнтацій, підготовленості юристів до порівняльно-правового пізнання та інституціоналізації останнього порівняльне правознавство у різних суспільствах і в різний час набуває чи не набуває (а можливо, й втрачає) дисциплінарний статус.

Однією з цілей порівняльного правознавства є пізнання і розуміння національної правової системи. Жодна правова система не є гомогенною, досягнути особливості її формування та функціонування можна виокремлюючи її елементи, що зазвичай мають різне походження, і пізнаючи їх у відповідних їм контактних процесах взаємодій між собою і

з суспільними чинниками. Тому порівняльне правознавство «не обмежується порівнянням національних

правових систем чи їх елементів», але таке порівняння є елементом розуміння свого права через призму

іншого в собі та іншого поруч із собою. Саме такою є наукова функція порівняльного правознавства щодо правової системи, а вдосконалення останньої є лише похідним від її пізнання.

Під час заходу було презентовано збірник статей У. Батлера в українському перекладі «Мудрість порівняльного правознавства» (упоряд-

кування і наукова редакція Олексія Кресіна). До збірника увійшли його праці, присвячені ідентифікації і розвитку права України, інших пострадянських і постсоціалістичних держав, теорії й історії порівняльного правознавства, порівняльному міжнародному праву та історії міжнародного права, а також інтерв'ю У. Е. Батлера, вибрана бібліографія його праць і статті колег, що аналі-

зують його внесок у розвиток юридичних наук.

Інша презентована праця – книга «Миротворчі операції в Україні» (Peacekeeping Operations in Ukraine), підготовлена Олексієм Кресіним (керівник авторського колективу), Іриною Проценко, Костянтином Савчуком, Оленою Стойко. Перекладачем і науковим редактором англomовного видання виступив Уїльям Батлер. Книгу було опубліковано в лондонському видавництві Wildy, Simmonds and Hill.

У роботі проаналізовано міжнародно-правові аспекти миротворчості, правове регулювання миротворчої діяльності ООН, механізми її ініціювання, здійснення, фінансування, інституційні особливості ухвалення рішень ООН щодо проведення миротворчих операцій, визначено види миротворчих опера-

цій, їх принципи, критерії, класифікацію, нормативно-правові засади співпраці ООН у цій сфері з регіональними та субрегіональними організаціями. Представлено аналіз досвіду здійснення основних видів сучасних миротворчих операцій, визначено основні чинники успішності миротворчих операцій.

Встановлено, що законодавство України не враховує специфіки міжнародної миротворчої операції (правовий статус операції, порядок її участі в цивільних та господарських правовідносинах, екстратериторіальний статус її приміщень, невідчужуваність членів операції юрисдикції України, а також привілеї та імунітети операції та її членів тощо). Обґрунтовані й запропоновані пропозиції щодо внесення змін і доповнень до законодавства України.